

Veckans växt v. 46 2009

Blå bolltistel *Echinops bannaticus* 'Veitch's Blue'

Den blå bolltisteln 'Veitch's Blue' är en stilig, 90-110 cm hög perenn med lysande blå blommor. Trots att sorten inte fanns i svensk handel före 1940 får den ändå bli en veckans växt för att påminna om en av Europas mest anrika plantskolor, Veitch's Nurseries i Storbritannien. Plantskolan startades alldeles i början av 1800-talet och var verksam ända fram till 1969, en epok som sträckte sig över mer än 160 år. Under dessa år introducerade företaget mängder av växter och flera av dem finns fortfarande i handeln.

Veitch's Nurseries grundades av skotten John Veitch, född 1752. Han hade arbetat med trädgårdsodling och trädgårdsanläggning sedan tio års ålder och med finansiell hjälp från en välgörare, sir Thomas Acland, startade han en plantskola i grevskapet Exeter någon gång kring år 1808 – det exakta årtalet är inte känt. Plantskolan övertogs så småningom av hans yngste son James som drev den vidare så framgångsrikt att han 1853 fick köpa till mark i Chelsea för att öppna en filial. Den kom med tiden att bli världsberömd för sina exotiska växter, främst orkidéer. När James Veitch avled 1863 delades plantskolan i två delar; Robert Veitch and Son i Exeter som drevs vidare av hans son Robert och så filialen i Chelsea som övertogs av sonen James och öppnade under namnet James Veitch & Son.

Från 1840-talet och ända in på 1910-talet bekostade Veitchs plantskola olika växtjägare som gav sig ut i världen för att leta efter nya exotiska plantor att skicka hem. Över tjugo personer, däribland tre medlemmar av den egna familjen, gav sig ut på resor till exotiska platser där de samlade växter och tog med hem. Många introducerades i handeln och spreds till orangerier och trädgårdar runt om i världen.

Plantskolan hade också en stor egen förädling och fram till första världskrigets utbrott hade plantskolan introducerat 1280 olika arter och sorter i engelsk handel. Plantskolan i Exeter introducerade fram till 1914 bland annat 122 olika perenner, 53 buskar och träd, 232 orkidéer, 37 olika lök- och knölväxter och 49 barrväxter. En av de mest kända perennintroduktionerna är rosenpionen (*Paeonia veitchii*), vildväxande i sydvästra Kina. Den andra grenen av företaget, James Veitch & Son i Chelsea, förädlade fram över 330 olika orkidéer från sin plantskola mellan åren 1863 och 1914.

Medan plantskolan i Chelsea upphörde 1914 drevs plantskolan i Exeter vidare till 1969 när den sista i släkten, Mildred Veitch, på grund av sjukdom sålde företaget och det gick upp i en annan plantskola. Då hade plantskolan drivits av familjen Veitch i fem generationer.

Text och bild: Linnea Oskarsson, Pom